

Tülin Daloğlu¹
ABD Merkezi Direktörü

TRUMP YÖNETİMİNİN 2025 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

DEĞERLENDİRME NOTU

Kasım 2025 tarihli Amerikan Ulusal Güvenlik Stratejisi (NSS)², daha ilk cümlesinden itibaren alışılmış bir “devlet belgesi” tonundan çok, Başkan Donald J. Trump’ın kendine has abartılı diliyle açılıyor. Selefi Joe Biden’a gönderme yaparak dört yıl süren zayıflık, aşırılıkçılık ve ölümcül başarısızlıktan sonra tarihte hiçbir yönetimin bu kadar kısa sürede böylesine dramatik bir dönüşüm sağlamadığı ifade ediliyor. Trump’ın iletişim tarzına alışık olanlar için bu şaşırtıcı değil. Ancak bu belgenin yazımındaki abartılı dile ve Trump yönetiminden rahatsızlık duyan tarafların bu belgeyle ilgili görüşlerine odaklanacak olursak sanki zamanın sadece ileriye doğru aktığı gerçeğini inkâr ediyormuşuz gibi, Amerika’daki asıl değişimi anlamayabiliriz. Bu nedenle bu belgeye yalnızca bir güvenlik perspektifi olarak değil, Trump yönetiminin dünyayı ve Amerika’nın yerini nasıl gördüğünü en çıplak biçimde anlatan siyasi bir metin olarak bakmak gerektiğini düşünüyorum. Zira, Kasım 2028’deki başkanlık seçiminde Trump’ın yerine her kim gelirse gelsin, bu dört yılın ardından işbaşı yapacak ve zamanı, istese bile geri döndüremeyecek; Amerika’da ve dünyada yaşananları da olmamış sayamayacak. Bu hususu, belgeyi ele alış biçimimize rehberlik etmesi amacıyla özellikle vurgulamak isterim.

Partiler üstü bir Belge mi, Parti Programı mı?

Amerikan yönetimleri, geleneksel olarak Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde kendi siyasi duruşlarını olumlar; bir tarafta kendi iddialarını ortaya koyarlarken öte tarafta da

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1498>

² “National Security Strategy of the United States of America,” The White House, November 2025

<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV’ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

bir önceki döneme göre hangi alanlarda fark yaratmayı hedeflediklerini vurgularlar. Ancak Trump'ın ikinci dönem başkanlığının ilk stratejik güvenlik belgesi, bu alışıldık yazım dilinden belirgin biçimde farklı. Mesela önceki benzer dokümanlarda, geçmiş yönetimlere karşı bu denli hasmane bir dilin kullanımı dikkat çekmiyor. Ancak Trump'ın alışageldiğimiz, abartılı, doğrudan ve yer yer kaba sayılabilecek iletişim tarzı bu belgenin yazım diline de bütünüyle sinmiş. Kimselerin satır arası okumasına neredeyse hiç fırsat vermeden, bir önceki yönetim “dört yıllık zayıflık dönemi” olarak damgalanıyor; sınırların “işgaline son verildiği”, ordunun “radikal cinsiyet ideolojisi ve woke deliliğinden temizlendiği”, NATO ülkelerinin savunma harcamalarının yüzde 2’den 5’e yükselmesi için baskı yapıldığı ve Amerikan enerji üretiminin adeta patlatıldığı dile getiriliyor.

Ortaya çıkan metin, geleneksel olarak kanıksanmış bir devlet strateji belgesinden çok, “biz geldik ve sistemi düzelttik” diyen bir parti programı havası taşıyor. Halbuki Ulusal Güvenlik Stratejisi teorik olarak çatışmacı veya kutuplaştırıcı değil, partiler üstü bir perspektif ortaya çıkarabilmeli. Oysa bu metin, Trump'ın “America First”, yani “Önce Amerika” çizgisini devletin resmi stratejisi olarak sunarken belirgin şekilde partizan bir metne dönüşmüş durumda. Bu da belgenin hem ciddiye alınmasını hem de ihtiyatla okunmasını gerektiriyor.

Amerikan Stratejisi Nedir? Küreselleşme Eleştirisi ve “Decency” Vurgusu

Belgenin bölümlerine baktığımızda, Trump yönetiminin önceki strateji metinlerine kıyasla çok daha doğrudan ve net biçimde, dünyayı ve kendi konumlarını nerede gördüklerini, neyi neden istediklerini açıkça ortaya koydukları dikkat çekiyor. Bu anlamda, zihinlerinde herhangi bir muğlaklık olmadığı mesajını da özellikle vermek istiyorlar.

Amerika'daki yerleşik düzeni sarsmak için, Trump'ın kim olduğunu bile bile onu tercih eden seçmenler açısından bakıldığında, bu belgenin şaşırtıcı olmaması gerekir. Buna karşılık, hâlâ Trump'ın kamuoyundaki görev onayı oranına (approval rating) bakarak gidişatı açıklamaya çalışanların, onun daha bir yıl kadar önce nasıl olup da tarihi bir zafere imza attığını anlamakta zorlandıkları da görülüyor. Tam da bu nedenle, her ne kadar Trump'ın imzasını taşısa da, bu metni yalnızca bir başkanın tercihleri olarak değil, Amerika'daki değişimin kodlarını çözmek açısından kritik önemde bir belge olarak görmek ve öyle konumlandırmak gerektiğini düşünüyorum.

Belgenin, “Amerikan Stratejisi nedir?” başlıklı bölümü, Soğuk Savaş sonrası döneme yönelik sert bir hesaplama ile açılıyor. Washington'daki elitlerin soyut küreselleşme ve demokrasi idealleri uğruna Amerikan halkının somut çıkarlarını geri plana ittiği, ABD'nin siyasi, ekonomik ve askeri gücünü gerçekçi olmayan hedefler için heba ettiği ileri sürülüyor.

Metin, Amerika'nın küreselleşme sürecinde kendi sanayisini, işçisini ve orta sınıfını ihmal ettiğini savunuyor; bir anlamda “Amerika, kendi çıkarlarını feda ederek dünya için çalıştı” anlatısı kuruluyor. Bu anlatı üzerinden de Trump yönetimi, kendisini bu “yanlış rotayı” düzeltten bir kırılma noktası olarak sunuyor.

Bölümün sonunda geçen “decency” (insani nezaket/düzgünlük) kelimesi dikkat çekici. Amerikalıların çoğu kendini “iyi” insan olarak görürken ABD'nin dış müdahaleleri sonucu dünyanın pek çok yerinde kendilerini bildikleri gibi algılanmıyorlar. Irak'tan Afganistan'a, bugün Gazze'ye uzanan çizgide, Amerika'nın ekseriyetle olumsuz ve yıkıcı bir güç olarak günlük konuşmalarda yer aldığını teslim etmek gerekir.

“Birleşik Devletler Ne İstemeli?": Makul Hedefler, Özürsüz Tarih

Bu bölümde çizilen hedefler, sıradan bir Amerikalının kolay kolay itiraz edemeyeceği türden: Güvenlik, refah, özgürlük, ulusal onur ve saygınlık. Buna eşlik eden somut öncelikler; sınırların ve göç sisteminin tam kontrolü, dünyanın en güçlü ve en ileri teknolojiye sahip olmak, “altın kubbe” misali bir füze savunma sistemiyle Amerikan anakarasını korumak, yeniden sanayileşme ve enerji hâkimiyeti, yapay zekâ ve yeni teknolojilerde küresel liderlik.

Ancak bu bölümde, ABD'nin ne geçmişini ne de bugünü için kimseden özür dilemeye niyeti olmadığına açıkça ifade edilmesine ayrıca odaklanmak gerekiyor. Çünkü burada, Amerikan gücünün nasıl konumlandırıldığı da netleşiyor. Şöyle ki bir yanda Soğuk Savaş sonrası döneme dair sert bir öz eleştiri ve “hatalar yaptık” kabulü var; diğer yanda ise bu hataların hukuki ya da siyasi anlamda bir özrü, bir geri adımı, somut bir bedel ödemeyi gerektirmediği mesajı veriliyor. Yani tarihsel bir muhasebe yapılıyor, fakat bu muhasebenin normalde doğurması beklenen sorumlulukların önüne bilinçli bir sınır çekiliyor.

Eşit Uluslar – Üstün Amerika Paradoksu

Belgedeki şu cümle, metnin bence en kritik yerlerinden biri: “Nasıl ki tüm insanlar Tanrı vergisi eşit doğal haklara sahipse tüm uluslar da ‘doğa yasaları ve doğanın Tanrısı’ gereği birbirlerine karşı ‘ayrı ve eşit bir statüye sahiptir.’” Burada sözü edilen eşitlik, insanların ya da ulusların aynı yetenek, imkân ve güçle yaratıldığı iddiası değil; tam tersine, Yaradan’ın herkesi farklı yarattığı kabulü üzerine kurulu bir hak ve statü eşitliği. Yani insanlar, tüm farklılıklarına rağmen aynı temel haklara; devletler de güç ve kapasite bakımından çok farklı olsalar da egemenlik ve hukukî statü bakımından “eşit” sayılma iddiasına sahiptirler deniyor.

Tam da bu nedenle, bu cümle ilk bakışta son derece ilkeli bir çerçeve sunarken ABD'nin Soğuk Savaş’tan bu yana izlediği pratiğe baktığımızda belirgin bir ikilik ortaya çıkıyor. Irak işgali, rejim değişikliği operasyonları, geniş kapsamlı ekonomik yaptırımların yol açtığı toplumsal yıkımlar gibi örnekler, fiiliyatta kendini “ayrıcalıklı” konumlandıran bir gücün, hata yaptığına ne olacağına dair herhangi bir sınır ya da öz-denetim mekanizması koymadığını gösteriyor. Yaratılıştaki farklılıklara rağmen hakkaniyet ve eşit statü vurgusu, böylece söylem düzeyinde kalıyor ve metnin iddia ettiği ilkesel zemin ile uygulama arasında dikkat çekici bir mesafe bırakıyor.

Eşitlik ilkesinin bu kadar güçlü vurgulandığı bir metinde, kendini fiilen üstün konumlandıran bir gücün yanlış karar aldığına bu gücü nasıl sınırlayacağına dair hiçbir mekanizma ya da taahhüdün ortaya konmaması ise bu mesafeyi daha da sorgulanır kılıyor. Tam da bu nedenle, yarattığı güçlü ilkesel çerçeveye bu paragrafı belgenin en etkileyici bölümlerinden biri olarak görüyor; aynı anda da metnin en kırılgan ve en fazla tartışılmaya açık vurgusu olarak not ediyorum.

Monroe Doktrini ve “Trump Sonucu”: Batı Yarımküreye Dönüş

Belgede Monroe Doktrini’ne getirilen “Trump Corollary” (Trump Sonucu) atfı, 19. yüzyıla bilinçli bir geri dönüş iddiası taşıyor. Klasik Monroe Doktrini, Avrupa’nın Amerika kıtasında yeni sömürgeci girişimlerine izin vermemeyi ve buna karşılık ABD’nin de Avrupa savaşlarından uzak durmasını öngörüyordu. Trump yönetimi ise bu mirası, Batı Yarımküreyi yeniden birincil

öncelik ilan ederek Çin başta olmak üzere dış güçlerin bölgede nüfuz kazanmasını reddederek ve askeri-siyasi dikkatin önemli bir kısmını bu coğrafyaya kaydırma iradesiyle güncelliyor.

Bu, sadece “Önce Amerika” demek değil; “Önce Amerika ve onun şartlarına tabi bir Batı Yarımküre” anlamına geliyor. Haliyle Latin Amerika ülkeleri de bu çerçevede, ancak Washington’ın tanımladığı çizgiye uydukları ölçüde gerçekten “eşit ortak” statüsüne yaklaşabiliyor.

Avrupa: Gözden mi Çıkarıldı, Önemleri Yeniden mi Tanımlanıyor?

Council on Foreign Relations³’ın analizinde, Trump yönetiminin bu yeni stratejiyle Avrupa’yı ikinci plana ittiği, önceliği Batı Yarımküre’ye kaydırıldığı, Ukrayna savaşında hızlı bir siyasi çözüm arayışını ve NATO’nun “sonsuz genişleme” rolünün frenlenmesini öne çıkardığı vurgulanıyor. Trump Beyaz Saray’ının ortaya koyduğu bu belge, Ukrayna’da düşmanlıkların “hızla sona erdirilmesini”, Rusya ile “stratejik istikrarın yeniden tesisini” ve NATO’nun “sürekli genişleyen bir ittifak” gibi algılanmasına son verilmesini açıkça savunuyor.

Ayrıca metinde, Avrupa’nın ekonomik çöküş riski, “medeniyetçi silinme” tehlikesi ve Avrupa’nın Amerika için hem stratejik hem kültürel açıdan vazgeçilmez olduğu da altı çizilerek anlatılıyor. Aynı bölümde, Avrupa’yı “gözden çıkarmanın” stratejinin hedefleriyle çelişeceği özellikle vurgulanıyor.

Bu yüzden ben, Trump yönetiminin Avrupa’yı tümüyle “gözden çıkardığı” şeklinde okumuyorum bu belgeyi. Tam tersine, Avrupa’yı Amerikan stratejisi açısından hayati ama maliyetini daha fazla paylaşması gereken bir ortak olarak yeniden konumlandırıldığını, NATO’nun ve genişlemenin niteliğini tartışmaya açtığını ve Ukrayna savaşının uzamasını hem Avrupa hem de ABD için tehlikeli bir girdap olarak gördüğünü aktardığını görüyorum.

Trump yönetiminin, Ukrayna’nın sahada bu savaşı kazanma şansının olmadığı kanaatinde olmasından rahatsız olanlar elbette var; ancak Ukrayna’nın kendisini “Batı adına savaşan ülke” olarak konumlandırması da başlı başına bir sorun yarattı. Atatürk’ün çok daha sınırlı imkânlarla, Kurtuluş Savaşı’nı tamamen bu toprakların insanları ve kendi imkânlarıyla yürütmesini hatırladığımızda, bir ülkenin öncelikle kendi varoluş mücadelesini “başkası adına değil, kendisi için” tanımlaması gerektiği ve bu gibi durumlarda liderliğin ne kadar hayati önemde olduğu bir kez daha belirginleşiyor.

Orta Doğu, İsrail ve Gazze: Söylemde “Barış Başkanı”, Gerçekler Bir Başka

Belgede “Gece Yarısı Çekiç Operasyonu”, ya da “Operation Midnight Hammer” ile İran’ın nükleer zenginleştirme kapasitesinin “yok edildiği”, sekiz ayda sekiz çatışmanın çözüldüğü, Gazze savaşının sona erdiği ve İsraili tüm rehinelerin ailelerine döndüğü belirtiliyor; Trump bu çerçevede kendisini “Barış Başkanı” olarak sunuyor.

Oysa sahaya baktığımızda, bu anlatının gerçeklikle bire bir örtüşmediğini görüyoruz: Sayılan krizlerin hiçbirisi kalıcı biçimde çözülmüş değil; Gazze’de İsraili rehinelerin serbest bırakılması, İsrail’in saldırılarını durdurmaya yetmedi ve İsrail’in Gazze’de yürüttüğü operasyonlar, dünya

³ CFR Editors, “New U.S. National Security Strategy prioritizes Western Hemisphere,” Council on Foreign Relations, 5 Aralık 2025 <https://www.cfr.org/article/new-us-national-security-strategy-prioritizes-western-hemisphere>

kamuoyu nezdinde ABD'nin siyasi kapitalini ağır biçimde aşındırdı. ABD yönetimi, aynı İsrail hükümeti gibi Gazze'deki eylemlerin tek sorumlusunun Hamas olduğunu tekrarladıkça dünya halkları bu söylemin giderek daha az alıcısı oldu; Amerikan kamuoyunda bile kayda değer bir kesim, İsrail'in Gazze'de soykırım yaptığını düşünüyor. Bu tablo, Trump'ın "Barış Başkanı" iddiasını kâğıt üzerinde bırakırken sahada karşılığı olmayan bir söylem olduğunu teslim ediyor.

Buna, Trump'a yakın bir isim olan ve bugün ABD'nin Türkiye Büyükelçisi ile Suriye Özel Temsilcisi olarak görev yapan Tom Barrack⁴'in Irak savaşı hakkındaki değerlendirmelerini de eklediğimizde tablo daha da berraklaşıyor. Barrack, Irak'ı "bir daha asla tekrarlanmaması gereken" bir örnek olarak anlatıyor; yaklaşık üç trilyon dolarlık harcama, yirmi yıla yayılan "felaket" bir tecrübe, yüz binlerce can kaybı ve sonuçta "elde sıfır" bir bilanço tarif ediyor. Federalizm adı altında ülkeyi fiilen parçalayan ve Yugoslavya'yı hatırlatan bir "Balkanlaşma" sürecinden, İran destekli milislerin parlamentonun üzerinde nüfuz kurduğu kaotik bir yapıdan söz ediyor; 1946'dan bu yana ABD'nin desteklediği doksana yakın darbe ve rejim değişikliğinin "hiçbirinin işe yaramadığını" açıkça dile getiriyor.

Tam da bu nedenle, Barrack'ın "artık rejim değişikliği yok; çözüm bölgenin kendisine bırakılmalı, Amerika'nın önceliği terörle mücadele ve çıkarlarını korumak olmalı" mesajı, Ulusal Güvenlik Stratejisi'ndeki Körfez monarşilerine dönük "rejiminizi değiştirmeye çalışmayacağız, kendi geleneklerinize saygı göstereceğiz" tonuyla birleştiğinde, Washington'da rejim değişikliği ve zorla demokrasi ihracı siyasetinin iflasının içeriden de kabul edildiğini gösteriyor. Ortaya çıkan yeni çizgi, demokrasi ihracı söylemini rafa kaldırıp onun yerine artık saklanmadan dile getirilen çıplak çıkar ve istikrar merkezli bir Orta Doğu politikasını koyuyor.

Ancak Amerika gibi büyük güçler bu tür politika değişikliklerine gittiklerinde, işin akışı gösteriyor ki ya duruma göre hızlı manevra yapabiliyorlar ya da aynı anda birden çok plana sahip olup yaratılan kaosu arkasında da bilinçli bir hesabı güdebiliyorlar. Bu ikilik arasında kesin bir çizgi çekmek çoğu zaman mümkün değil; çoğu durumda ikisi iç içe geçiyor. Bir yandan Irak örneğinde olduğu gibi ağır maliyetler, Washington'u rejim değişikliği ve demokrasi ihracı gibi yöntemleri resmen terk etmeye zorluyor; öte yandan aynı "geri çekilme" söylemi, sahada daha dolaylı araçlarla nüfuzunu sürdürmenin ve krizleri kendi lehine yönetmenin zemini haline gelebiliyor. Bu yüzden bu strateji belgesini de hem belli bir politikadan vazgeçiş ilanı, hem de belirsizlik ve kaosu yöneterek avantaj devşirme kapasitesini koruyan bir çerçeve olarak da okumak gerekiyor.

Göç: "Kitle Göçü Çağı Bitti" Söylemi ve Gücün Sonuçları

Trump yönetiminin hazırladığı bu Ulusal Güvenlik Stratejisi'nde yer alan "Kitle Göçü Çağı Bitti" başlığı, göç meselesinin artık doğrudan ulusal güvenliğin merkezine yerleştirildiğini gösteriyor. Bu çerçevede ABD'nin kitlesel göç dalgalarını daha fazla taşıyamayacağı, sınırların adeta "işgal altında" olduğu ve göçün insani bir dosyadan çok askeri-siyasi bir mesele olarak ele alınması gerektiği anlatılıyor.

Oysa buradaki temel çelişkiyi görmezden gelmek mümkün değil. ABD, müdahil olduğu savaşlar, rejim değişikliği operasyonları ve ekonomik yaptırımlarla pek çok ülkede istikrarsızlığa bizzat katkıda bulunuyor; bu istikrarsızlık ortamından kaçan insanların yöneldiği

⁴ Hadley Gamble, "Tom Barrack on Iraq, Iran and what's next for the Middle East," The National News, 5 Aralık 2025 <https://www.youtube.com/watch?v=-nIZPSdaL-s>

adreslerden biri de yine ABD ve onun müttefikleri oluyor. Afganistan'dan çekilmenin ardından ülkeye getirilen Afganlar arasında yer alan bir kişinin⁵, 26 Kasım 2025'te Washington'da iki Ulusal Muhafız askerini hedef aldığı ve birinin hayatını kaybettiği saldırı sonrasında, Trump yönetiminin tüm iltica kararlarını askıya alması, Afganlara vize verilmesini durdurması ve zaten seyahat sınırlamasına tabi olan 19⁶ ülkenin vatandaşlarının yeşil kartlarını yeniden incelemeye açması bu çelişkiyi daha da görünür kıldı.

“Biz eşit yaratılmadık, biz daha iyiyiz” diyerek kendi önceliğini mutlaklaştıran bir gücün, hem Afganistan gibi sahalarda yaratılan koşulların hem de bu koşullardan kaçan bireylerin sorumluluğunu güvenlik gerekçesiyle neredeyse tamamen onlara yüklemesi, güç kullanımının sonuçları ile üstlenilen siyasi sorumluluk arasındaki mesafenin ne kadar açıldığını çarpıcı biçimde ortaya koyuyor.

Yumuşak Güç, Ekonomi, Teknoloji ve İklim

ABD hâlâ eşsiz bir yumuşak güce sahip: Kültürü, üniversiteleri, teknolojisi, dünya ticaretine egemen olan doları, inovasyon kapasitesi. Ancak Irak, Afganistan, Libya ve Guantánamo'daki gibi süreçler ve bugün Gazze krizi gibi başlıklar, bu yumuşak gücü ciddi şekilde yıpratmış durumda. Dünya artık ABD'yi sorgusuz rol model olarak görmüyor.

Bu ulusal güvenlik stratejisinde başarı tanımı büyük ölçüde ekonomiyle eş anlamlı. Yeniden sanayileşme, tedarik zincirlerinin ABD'ye ve müttefiklere çekilmesi, savunma sanayinin güçlendirilmesi, yeni teknolojilerde –özellikle yapay zekâda– “en iyi biz olalım” vurgusu çok net.

Buna karşın iklim krizinin neredeyse “tehlikeli bir ideoloji” gibi resmedilmesi hem müttefiklerle hem genç kuşaklarla aradaki mesafeyi artıracak bir tutum. “Net Sıfır” politikaları, rakipleri sübvans eden ve ABD'yi zayıflatan bir sapma olarak tanımlanıyor. İklim krizini görmezden gelen ya da onu ideolojik tehdit seviyesine indiren bir Amerika, müttefiklerinden ve rakiplerinden beklenmedik bir baskı sonucu bu konumunda değişikliğe de gidebilir. Bu alanı özellikle izlemek gerekiyor.

“Önce Amerika” ve Değerlerin Araçsallaştırılması: Gerçekten Bir İlk mi?

Trump'a yönelik en sert eleştirilerden biri, demokrasi, insan hakları ve özgürlük söylemini geri plana ittiği iddiası. Oysa Amerikan dış politikası tarihinde bu değerler çoğu zaman amaç değil, araç olarak kullanıldı. Soğuk Savaş boyunca otoriter müttefiklerle kurulan ittifaklar, seçici bir insan hakları dili ve belirgin çifte standartlar zaten mevcuttu.

Trump dönemini farklı kılan, bu çifte standardı icat etmesi değil, üzerindeki örtüyü çekip alması. Önceki dönemlerde değerler yüksek sesle, çıkarlar daha kısık sesle konuşulurken; bugün ise çıkarlar açıkça ve yüksek perdeden dile getirilirken, değerlerden de işe geldiği oranda bahsediliyor. Bu yüzden, Trump'ı, “değerleri ilk kez araçsallaştıran bir lider” olarak

⁵ Brian Mann, “Afghan suspect in D.C. National Guard attack appeared to suffer personal crisis,” National Public Radio, 1 Aralık 2025 <https://www.npr.org/2025/12/01/nx-s1-5627109/afghan-dc-national-guard-attack-rahmanullah-lakanwal>

⁶ Maya Yang, “Lawmakers decry Trump's immigration halt for 19 countries: “scapegoating entire nationalities,” The Guardian, 3 Aralık 2025 <https://www.theguardian.com/us-news/2025/dec/03/trump-immigration-ban>

görmektense, söylemindeki çıplaklığın ya da diplomatik nezaketten uzaklığın asıl fark olduğunu görmek gerekiyor.

Avrupa’da “Medeniyetçi Silinme”, Aşırı Sağ ve Siyasi Sorumluluk

“Avrupa’nın Yüceltilmesi” başlıklı bölümde yer alan “medeniyetin silinmesi” ifadesi, Avrupa’daki aşırı sağ söylemle oldukça paralel gibi duruyor ve bu da Trump yönetiminin Avrupa’daki aşırı sağ aktörlere yakın durduğu algısını güçlendiriyor.

Burada iki noktayı birbirinden ayırmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Birincisi, aşırı sağın yükselişi, halkların “radikalleşmesiyle” açıklanacak olursa yaşananların doğru tespiti yapılmamış olur. Zira mevzu, halkların radikalleşmesinden daha ziyade merkez siyasetin yanlış kararlarının bedelini ödeyen kesimlerin biriken memnuniyetsizliği olarak görülürse aşırı sağın yükselişini neyin beslediği daha netleşmiş olur. İkincisi, Trump belgesinde Amerika’daki ya da Avrupa’daki aşırı sağın söylemiyle kesişen bazı tespitler mevcut ancak bunları dillendirmek ile aşırı sağı meşrulaştırmak arasındaki çizgiyi dikkatle korumak gerekiyor.

Trump’ın “Avrupa Avrupalı kalsın, medeniyetçi öz güvenini yeniden bulsun” söylemi, kuşkusuz Avrupa’daki bazı kesimler için rahatsız edici olabilir. Ancak bu rahatsızlığın asıl nedeni, sözlerin Trump’ın ağzından çıkması mı, yoksa Avrupa’da son yıllarda yaşanan gelişmelerin gerçekten böyle bir tespiti mümkün kılıyor olma ihtimali mi, önce bunu ayırt etmek gerekiyor. Eğer bu ihtimal, yalnızca Trump dile getirdiği için bütünüyle reddediliyorsa ortada daha derin bir sorun var demektir. Asıl mesele, Avrupalı siyasi aktörlerin kendi tercih ve hatalarıyla yüzleşip yüzleşmedikleri olgusu olmalı.

Çin, Ticaret ve Küresel Denge Arayışı

Belge, Soğuk Savaş sonrası dönemde Amerika’nın benimsediği pozisyona yönelik eleştiriyle açılmıştı; aynı çizgi, Çin bölümünde de sürdürülüyor ve Çin’in “kural temelli düzene entegre olacağı” yönündeki eski beklentinin boşa çıktığı açıkça teslim ediliyor. ABD’nin sürdürülemez cari açığı, Çin’in devasa üretim kapasitesi ve Avrupa ile Asya’nın ihracata dayalı büyüme modellerinin sınırları bu bağlamda birlikte ele alınıyor.

Bu çerçevede “Önce Amerika” diplomasisinin amacı; küresel ticaret ilişkilerini yeniden dengelemek, Çin’in aşırı kapasitesini sınırlamak ve tedarik zincirlerini ABD ile seçilmiş müttefikler lehine yeniden kurgulamak olarak çiziliyor. Aynı zamanda Tayvan Boğazı’nda statükonun korunması, Birinci Ada Zinciri’nde caydırıcılığın sürdürülmesi ve Japonya ile Güney Kore gibi müttefiklerin daha fazla rol üstlenmesi isteniyor.

Dolayısıyla karşımızda sadece Çin’le sınırlı ikili bir gerilim değil; Avrupa, Japonya, Kore gibi müttefikleri de yeniden konumlandırmaya çalışan, ekonomik stratejiyi doğrudan jeopolitik düzenlemeyle iç içe geçiren bir yaklaşım var.

Belgede açıkça yazılmasa da Avrupa yaklaşımıyla kıyaslandığında en belirgin farklardan biri, Amerika’nın uzun vadede Rusya’yı ekonomik çıkarları açısından kalıcı bir “öteki” olarak konumlandırmak yerine, imkân bulduğu ölçüde kendiyi “hizalanabilecek” bir aktör olarak görmeyi tercih etmesi. Ukrayna’da ne kazanabilen ne de kesin biçimde mağlup edilebilen bir Rusya’nın konvansiyonel anlamda Avrupa için tehdit oluşturduğu iddiası belirli açılardan tartışmaya açık olabilir; buna karşın Rusya’nın özellikle siber güvenlik alanında ve hibrit

yöntemlerle Avrupa'yı yıpratmış da aşikâr. Belgeden okunduğu kadarıyla Trump yönetimi, bu tabloda kalıcı bir cepheleşmeden ziyade Rusya'yı sınırlı da olsa dengeleyip yönlendirmeyi, asıl stratejik kalibrasyon ihtiyacının ise Avrupa tarafında olduğunu düşünmeye daha yakın görünüyor.

Görünen Trump ile Anlatılan Trump Aynı Kişi mi?

Belge, Trump'ın dış politikasını şöyle tarif ediyor: Pragmatik ama "pragmatist" değil, realist ama "realist" değil, ilkeli ama "idealist" değil, kaslı ama "şahin" değil, sınırlı ama "güvercin" değil. Yani kendini, klasik kategorilerin hiçbirine tam oturtmayan "orta yolcu" bir çizgi olarak sunuyor.

Trump'ın kişisel siyaset tarzına bakıldığında, bu iddiaya temkinle yaklaşmak daha isabetli görünüyor. Son derece tepkisel, anlık ve fırsatçı hamlelerle şekillenen bir liderlik tarzının tek bir strateji metniyle disipline edilmesi zor; doğrusu, böyle bir niyet olduğuna dair bir işaret de yok. Ayrıca ABD gibi büyük güçlerin doğası gereği her zaman eşzamanlı, birbirini tamamen dışlamayan çoklu stratejiler izlediğini unutmamak gerekiyor; bu belge, o strateji seti içinde yalnızca biri ve büyük ölçüde de en açık biçimde yazıya dökülmüş olanı. Yine de seçilmiş bir başkanın dört yıl boyunca bu çerçeveye hareket edecek olması ve dünyanın son derece hızlı, riskli virajlardan geçtiği bir dönemde bulunmamız, bu metni ciddiye almayı kaçınılmaz kılıyor. Trump yönetimi bu belgeyle niyetlerini, önceliklerini ve dünyadan ne alıp ne vermek istediğini olağanüstü çıplak bir dille ortaya koyuyor; asıl görev, bu açık anlatıyla sahadaki gerçeklik arasındaki mesafeyi serinkanlı biçimde ölçebilmek ve bu mesafenin yaratacağı riskleri yönetebilmek.

Sonuç: Söylenenler ve Söylenmeyenler

2025 Ulusal Güvenlik Stratejisi, Trump yönetiminin dünyayı nasıl gördüğünü ve Amerika'nın yerini nasıl tanımladığını, kimi zaman rahatsız edici bir açıklıkla ortaya koyuyor. Metne bakıldığında; dilinin belirgin biçimde partizan ve adeta bir seçim kampanyası programı tonu taşıdığı, Avrupa'yı yeniden tanımlanmış olsa da hâlâ vazgeçilmez bir ortak olarak konumlandığı, Orta Doğu'da rejim değişimi maceracılığından geri adım attığı ve göçü ulusal güvenliğin tam merkezine yerleştirdiği görülüyor. Aynı zamanda eşit uluslar söylemiyle fiilî üstünlük pratiği arasındaki çelişkiyi çözmeden bıraktığı ve demokrasi ile insan haklarını araçsallaştıran uzun Amerikan geleneğini yalnızca daha yalın hale getirdiği de not edilmeli. Bu nedenle belgeyi, "Trump ne istiyor?" sorusuna verilmiş tek ve nihai bir cevap olarak değil, Amerika'nın bugün içinde bulunduğu sıkışmayı ve dönüşüm arayışını yansıtan, ama kendi iç çelişkilerini de açık eden bir metin olarak okumak daha anlamlı görünüyor.